

הוראה למידה והערכה

שם המרצה: ד"ר רותם טרכטנברג מסלטון, ענת שריד

מספר קורס:

זמן הקורס: יום ג'

קבוצה 1 (פיזי) 12:00-14:00

קבוצה 2 (פיזי) 16:00-18:00

קבוצה 3 (מקוון) 18:00-20:00

***לא ניתן להגיע לקבוצה שאינכם רשומים אליה! חשוב מאוד.**

שעות קבלה: ימי ג', בתיאום מראש

דוא"ל: anatsar@post.bgu.ac.il | rotemtra17@gmail.com

רציונל הקורס, והקשר לרציונל ההכשרה:

כמורות ומורים יש אינטואיציות שמנחות אותנו. אבל לא תמיד ברור לנו למה אנחנו פועלות. יש באופן מסוים בכיתה, מדוע כך אנחנו מגיבות. יש ומה הנחה את האופן בו תכננו מהלך הוראה או הערכה מסוים. למידה של תיאוריה חינוכית מפותחת יכולה לאפשר לנו להבין את הרציונל לבחירות שלנו, להתעמת עם התיאוריות האינטואיטיביות שלנו או לפתח ולהעשיר אותן. הקורס עוסק בתיאוריות למידה והשלכותיהן על הוראה והערכה בכיתה. השאלה המרכזית איתה נתמודד בקורס היא: איך אנשים לומדים. ות? ומה ההשלכות של אופני הלמידה על דרכי ההוראה והערכה שניישם בכיתות.

לצורך זה, נבחן באופן ביקורתי תיאוריות למידה מרכזיות: למידה התנהגותית (Behaviorism) למידה קוגניטיבית (Cognitivism) ולמידה תרבותית חברתית (social cultural).

בהתאם לתפיסת ההכשרה ומטרתה: "פיתוח ההשקפה המקצועית של פרחי הוראה באמצעות פיתוח פרקטיקות ליבה בהוראה ובחינת היישום שלהם בגישת חקר הפרקטיקה" נקיים שגרת למידה קבועה בקורס שתכלול: 1. למידה של עקרונות, מושגים מרכזיים והוגים בכל אחת מתיאוריות הלמידה 2. דיון על יישומים והשלכות להוראה והערכה כולל פרקטיקות 3. ביקורת ואתגרים על התיאוריה ואופן היישום שלה.

היבטים יישומיים בקורס בהתנסות בבית הספר:

בכל אחת מתאוריות הלמידה בהן נדון בקורס נתייחס ליישומים של התיאוריה בכיתה ומהן פרקטיקות ההוראה וההערכה הנגזרות ממנה. הסטודנטים יתנסו בפיתוח של כלי הערכה בהתבסס על תיאוריות הלמידה.

נושאי הקורס:

- מבוא לתאוריות למידה והקשר בין תאוריה לפרקטיקה
- מושגי יסוד בהערכה
- הגדרת מטרות כבסיס להוראה ולהערכה
- הכרות עם תאוריות למידה שונות – עקרונות ויישומים להוראה, למידה והערכה

מטרות הקורס:

המטרה העיקרית של הקורס היא לערוך היכרות עם תיאוריות למידה ומחקרים עדכניים על הוראה ולמידה ולבחון את הנגזרות הפדגוגיות שלהן על הוראה, למידה והערכה.

המשתתפות והמשתתפים בקורס:

1. יבחנו באופן ביקורתי תיאוריות למידה מרכזיות
2. ידונו בהשלכות ובקשר שבין תיאוריות למידה לדרכי הוראה והערכה
3. יפתחו פרקטיקות פדגוגיות בהתאם לעקרונות הבסיס של תיאוריות הלמידה
4. יכירו את עקרונות ההערכה הנגזרים מכל אחת מתיאוריות הלמידה ויתנסו בפיתוח של כלי הערכה מתאימים

אופן הלמידה בקורס:

הלמידה בקורס תיעשה בדרכים שונות ומגוונות: מפגשים סינכרוניים, א-סינכרוניים, הרצאות, דיונים, כיתה הפוכה, משימות אישיות וקבוצתיות. ייתכנו שינויים, חשוב מאוד לעקוב אחר מודל הקורס מידי שבוע.

דרישות הקורס והרכב ציון:

1. נוכחות והשתתפות סדירות: ע"פ כללי האוניברסיטה, מותר להיעדר עד 20% מהשיעורים בסמסטר. נבקש להודיע מראש, אם אתם נאלצים להגיע באיחור או לצאת מוקדם.
2. ביצוע כל משימות הקורס (חלקן יתקיימו בשיעור וחלקן כחלק משיעורים א-סינכרוניים).
3. מטלה מסכמת

הרכב הציון:

מטלות אישיות – 30%

מטלה מסכמת – 70%

סה"כ – 100%

ציון עובר בקורס 70.

לא ניתן לעבור את הקורס ללא הגשת כל העבודות!

שימו לב - סטודנטים שלמדו את הקורס "הערכה ושימושיה בעבודת המורה" במסגרת הסדנאות הדידקטיות בשנת תשפ"ג פטורים מהשיעורים שעוסקים בהערכה בקורס זה ומהמשימות שעוסקות בהערכה.

פירוט המפגשים :

תאריך	נושא	אופן הלמידה	הערות/חומרים/מטלות
17.10.23	שיעור מבוא מהי למידה תיאוריות למידה מרכזיות והשלכות פדגוגיות על דרכי הוראה והערכה תיאוריה לשם מה? הקשר בין תיאוריה לפרקטיקה מבנה הלמידה בקורס דרכי למידה, חומרים והערכה	מפגש סינכרוני	
24.10.23	שיעור מבוא - מושגי יסוד בהערכה ומדידה - שימושי הערכה במערכת החינוך -הערכה פורמלית והערכה לא פורמלית	מפגש סינכרוני + מפגש א-סינכרוני	א-סינכרוני: ניתוח תצפית על למידה בבית הספר *תאריך הגשה: 28.10.23
7.11.23	Behaviorism למידה כשינוי התנהגותי גישה אמפריציסטית מסורתית בהוראה ולמידה -חוקרים מרכזיים: סקינר, ווטסון, פאבלוב -מושגים: חיזוק (חיובי, שלילי), התניה, גירוי, תגובה, עיצוב התנהגות	מפגש סינכרוני	
14.11.23	הגדרת מטרות כבסיס להוראה ולהערכה - מטרת על, מטרה כללית ומטרה אופרטיבית (מדידה) - הגדרה נכונה של מטרות אופרטיביות - סיווג המטרות האופרטיביות לרמות חשיבה	מפגש סינכרוני מקוון (זום) + מפגש א-סינכרוני	א-סינכרוני: תפיסת הערכה ביהיוריסטית: מבחן מסורתי תאריך הגשה: 25.11.23
21.11.23	כלים להערכת הישגי לומדים - שימושיות, תוקף ומהימנות - שימוש במפרט מבחן - מיפוי סוגי שאלות במבחן	מפגש סינכרוני	
28.11.23	הערכה חלופית מה זאת הערכה חלופית? מאפייני תרבות ההערכה מאפיינים של מטלות ביצוע	מפגש סינכרוני	

א-סינכרוני: תפיסת הערכה קונסטרוקטיביסטית: הערכה חלופית *תאריך הגשה: 9.12.23	מפגש סינכרוני + מפגש א-סינכרוני	Cognitivism למידה כשינוי והתפתחות של סכימות ידע גישה פרוגרסיבית קונסטרוקטיביסטית בהוראה ולמידה -חוקרים מרכזיים: פיאז'ה, דיואי -מושגים ורעיונות: ערעור קוגניטיבי, הטמעה, התאמה, קונפליקט קוגניטיבי, התפתחות ובשלות ביולוגית כבסיס ללמידה	5.12.23
	מפגש סינכרוני מקוון (זום)	אתגרים בלמידה קונסטרוקטיביסטית פעילות יש למידה אין תיאורית העניין סוגי מעורבות	12.12.23 יום לימודים מקוון בתעודת הוראה
א-סינכרוני: למידה חברתית תרבותית Social cultural *תאריך הגשה: 23.12.23	מפגש סינכרוני + מפגש א-סינכרוני	בניית מחוון הערכה הקשיים בהערכה של מטלות ביצוע, ושימוש במחוון כדי להתגבר על קשיים אלו המחוון כבסיס למושב	19.12.23
	מפגש סינכרוני	social cultural מושגים ורעיונות: למידה חברתית תרבותית כתומכת התפתחות, איזור ההתפתחות הקרובה (ZPD), מודלינג, פיגום, תיווך. למידה באמצעות אינטראקציות חברתיות מתווכות תרבות	26.12.23
א-סינכרוני: למידה כהשתתפות בקהילת עשייה Community of practice *תאריך הגשה: 6.1.24	מפגש סינכרוני + מפגש א-סינכרוני	משוב מקדם למידה הערכה כמסייעת ומקדמת את תהליך הלמידה (ולא רק מסכמת את הידע של התלמידים). מאפיינים של משוב מקדם למידה מאפייני המשוב	2.1.24
	מפגש סינכרוני	הנחיות למשימת סיום	9.1.24

נהלי השתתפות בשיעור מקוון

ההשתתפות בשיעור מקוון מחייבת מצלמה פתוחה לכל אורך השיעור. מצלמה סגורה במהלך השיעור דינה כחיסור. נדרשת השתתפות פעילה בשיח דבור וכתוב לאורך כל השיעור (תגובות בצ'אט, פאד לט ועוד).

ההשתתפות בשיעור מקוון מצריכה סביבה אופטימלית ונוחה: לא בזמן נסיעה, לא מהמשרד בעבודה, לא מהמטבח בזמן בישולים. שיעור מקוון הוא שיעור ככל שיעור פיזי רק המרחב אינו משותף אבל הוא חייב להיות מרחב מאפשר למידה. וודאו חיבור תקין לאינטרנט (ניתן להתחבר מהמרחבים השונים בקמפוס), וודאו תקינות המצלמה והרמקול

שימו לב שאתם ראשים ל-20% של היעדרות. אל תצטרפו לשיעור שאין לכם יכולת להשתתף בו באופן מלא (מצלמה פתוחה, חיבור אופטימלי לאינטרנט, סביבה נוחה)

ביבליוגרפיה:

- בירנבוים, מ. (2007). הערכה לשם למידה. הד החינוך, פ"א, 47-40.
- בירנבוים, מ. (1997). חלופות בהערכת הישגים. תל-אביב: רמות.
- הטי, ג. (2016). למידה נראית למורים – כיצד מורים יכולים להעצים את הוראתם. תל אביב: משכל. (תרגום מאנגלית: אמיר צוקרמן).
- הרפז, י. (2013). משוב שוטף מקדם למידה טובה. הד החינוך, פ"ז, 115-112.
- וגנר, מ. (1991). יש מבחן – בניית מבחני הישגים והערכתם. ירושלים: מכון סאלד.
- יחיאלי, ת. (2008). איך עושים למידה קונסטרוקטיביסטית. הד החינוך 82 (4): 44-40.
- נבו, ד. (1992). ההערכה ככלי לשיפור ההוראה והלמידה. בתוך: זילברשטיין מ. (עורך). הערכה בתכנון לימודים והוראה: פרספקטיבה של המורה. משרד החינוך והתרבות. עמודים 12-5.
- נבו, ד. (2001). הערכה בית ספרית. אבן יהודה: רכס
- ספרד, א. (2000). שתי מטפורות של למידה, והסכנות הטמונות בבחירת אחת בלבד. חינוך החשיבה, 19: 13-28.
- עילם, ג. (2000). למידה והתפתחות: תיאוריות מרובות, עולמות אפשריים. חינוך החשיבה 19.
- פלד, נ' ובלום-קולקה, ש'. (תשנ"ז). דיאלוגיות בשיח הכיתה. חלקת לשון 24 -286/
- חינוך, תרבות וקוגניציה: התערבות למען צמיחה.
- קוזלין, א' (2003). מבוא - הפסיכולוגיה החברתית תרבותית של לב ויגוצקי. בתוך: א' קוזלין וג' עילם (עורכים). לב ויגוצקי: מחשבה ותרבות. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה.

שלטון, ח וקמרון, ה. (2005). תהליכי הערכה ותרבות בית ספרית כמנוף ללמידה. אאוריקה, 21, 1-16.

Barak, M., & Yuan, S. (2021). A cultural perspective to Project - based learning and the cultivation of innovative thinking. *Thinking skills and creativity*, 39.

Boghossian, P. (2006). Behaviorism, Cognitivism and Socratic pedagogy. *Education Philosophy and theory* . vol. 38, No. 6, 2006.

Brooks, M., Grennon-Brooks, J. (1999). "The Courage to Be Constructivist", in *Educational Leadership*, Vol. 57, No. 3, November 1999, pp. 18-24.

Hedegaard, M. (1996). The zone of proximal development as basis for instruction. In H. Daneils (Ed.). *An Introduction to Vygotsky* (pp. 171-195). New York: Routledge.

Fred A. J. Korthagen and Jos P. A. M. Kessels, "Linking Theory and Practice: Changing the Pedagogy of Teacher Education", *Educational Researcher*, Vol. 28, No. 4 (May, 1999), pp. 4-17.

Kozulin, A. (1994). "The cognitive revolution in learning: Piaget and Vygotsky," in J. N. Mangieri & C. C. Block (eds.), *Creating Powerful Thinking in Teachers and Students: Diverse Perspectives*. Harcourt Brace College Publishers.

Lave, J., & Wenger, E. (1999) Learning and pedagogy in communities of practice. In: J. Leach & B. Moon (Eds.) *Learners and Pedagogy* (pp. 21-33). London: PCP.

Lave, J. (n.d.). Tailored learning: Apprenticeship and everyday practice among craftsmen in West Africa. Unpublished manuscript.

Piaget, J. (1970). Piaget's theory. In P.H. Mussen (Ed.) *Carmichael's manual of child psychology*. New York: Wiley.

Vygotsky, L.S. 1978. In M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner and E. Souberman, (Eds.), *Mind in society-The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.

יושר אקדמי

הציפייה היא שהעבודות המוגשות בקורס זה, תהיינה תוצר של עבודתם של הסטודנטים הרשומים בקורס. הגשת עבודות, שנעשו על ידיכם עבור קורס אחר, או עבודות שנעשו על ידי אנשים שאינם רשומים בקורס ואינם מופיעים ברשימת המגישים של העבודה, נחשבת כהפרה של היושר האקדמי.

בכתיבת עבודות, כאשר יש שימוש ברעיונות המועלים במאמרים, נהוג להביע את הרעיון במילים חדשות, פרי עט/ה של הכותב/ת ולציין מראה מקום להוגה הרעיון המקורי (קרי: שם המחבר ושנת המאמר בסוגריים). במקרה שיש שימוש במילות הוגה הרעיון, המחבר המקורי, יש לשים

قسم أصول التدريس والتعلم للمعلمين
كلية التربية
جامعة بن غوريون في النقب

החוג לפדגוגיה ולמידת מורות.ים
בית הספר לחינוך
אוניברסיטת-בן גוריון בנגב

Department of Pedagogy and Teacher Learning
School of Education
Ben-Gurion University of the Negev

את הציטוט במרכאות ולציין מראה מקום. ציטוטים העולים על 40 מילים, מוצגים בפסקה מוזחת (indent) עם מראה מקום. שימוש ברעיון, המועלה במקור אחר ללא מראה מקום ו/או שימוש בניסוח המקורי ללא מראה מקום, נחשבים לגניבה ספרותית, פלגיאט (plagiarism) ומפריס את כללי היושר האקדמי

סילבוס קורס: היבטים פסיכולוגיים וסוציולוגיים בהוראה

שם המרצה: גילה מנביץ-מלול

מספר קורס: 130.1.0164

זמן הקורס: סמסטר א, ימי ג', 18:15-19:45

שעות קבלה: בתיאום מראש במייל gilaman@post.bgu.ac.il

עוזרת הוראה: ימית רייזמן

שעות קבלה: בתיאום מראש במייל yamitre@post.bgu.ac.il

רציונל

מטרת ההכשרה באוניברסיטת בן גוריון היא פיתוח ההשקפה המקצועית של פרחי הוראה: רגישות, פרשנות, רפרטואר דרכי התמודדות ושיקול דעת. מטרת הקורס הנוכחי היא לשלב בין ידע תיאורטי ופרקטי על מנת לטייב את עבודת המורה בהתמודדות עם אתגרים חינוכיים. בקורס יוצגו היבטים סוציולוגיים ופסיכולוגיים בעבודת המורה. המטרה היא לפתח את רגישות המורה להבדלים בין-אישיים, לספק כלים להיענות לצרכי התלמידים והתלמידות, ולהגביר את יכולת ההתמודדות של המורה עם אתגרי ההוראה, הן בעבודה אישית, סיוע ופיתוח של תלמידה כפרט, והן בהתמודדות מול כיתה. הקורס יעודד נקודת מבט חקרנית, ביקורתית ורפלקטיבית על ההוראה, כמיומנויות מרכזיות בפיתוח השקפה מקצועית.

נושאי הקורס:

- גיל ההתבגרות
- סמכות
- ביסוס גבולות בכיתה
- יחסים חברתיים, התמודדות עם דחייה חברתית ובריונות
- התמודדות עם מבחנים
- חינוך מודע מגדר
- התמודדות עם הפרעת קשב ופעלתנות יתר
- מצבי סיכון ומצוקה -זיהוי ותגובה
- נקודת המבט של המורה: התמודדות המורה עם עלבונות

דרישות הקורס והרכב ציון:

תהליכי ההוראה והלמידה בקורס מבוססים על השתתפות פעילה בזמן השיעורים. ההוראה בקורס מגוונת: הרצאה, דיון, שיח ועבודה בקבוצות קטנות (חדרים) ומשימות יישום אישיות במהלך השיעורים, הצגת תוצרים ושיתוף.

- נוכחות והשתתפות על פי נהלי השתתפות בשיעור מקוון – חובה
- משימות אישיות בזמן השיעור – בחלק מהשיעורים יינתנו משימות ביצוע אישיות, עליהן יינתן ציון עובר/לא עובר. צבירה של 4 מטלות אישיות מתוך 5 בציון עובר מהווה 25% מהציון הסופי
- משימות קבוצתיות בזמן השיעור – בחלק מהשיעורים יינתנו משימות קבוצתיות לביצוע בזמן השיעור, עליהן יינתן ציון קבוצתי. בסוף הסמסטר יחושב עבור כל סטודנט/ית הציון הממוצע של 4 המטלות הקבוצתיות (מתוך 5) עם הציון הגבוה ביותר. 25% מהציון הסופי
- מבחן אמריקאי: 50% מהציון הסופי. ציון עובר במבחן (56) הוא תנאי בסיס למעבר בקורס.

ציון עובר בקורס: 70

נהלי השתתפות בשיעור מקוון

ההשתתפות בשיעור מקוון מחייבת מצלמה פתוחה לכל אורך השיעור. מצלמה סגורה במהלך השיעור דינה כחיסור. נדרשת השתתפות פעילה בשיח דבור וכתוב לאורך כל השיעור (תגובות בציאט, פאד לט ועוד).

ההשתתפות בשיעור מקוון מצריכה סביבה אופטימלית ונוחה: לא בזמן נסיעה, לא מהמשרד בעבודה, לא מהמטבח בזמן בישולים. שיעור מקוון הוא שיעור ככל שיעור פיזי רק המרחב אינו משותף אבל הוא חייב להיות מרחב מאפשר למידה. וודאו חיבור תקין לאינטרנט (ניתן להתחבר מהמרחבים השונים בקמפוס), וודאו תקינות המצלמה והרמקול.

פירוט המפגשים:

מס"ד	תאריך	נושא השיעור	קריאה
1	17.10.23		Steinberg, L., & Morris, A. S. (2001). Adolescent development. <i>Annual review of psychology</i> , 52(1), 83-110. ^ג
2	24.10.23	ביסוס סמכות	מודל הסמכות השלמה אריה טבעון

https://www.tivonpsychology.org/-----c1kbx			
	ביסוס גבולות	7.11.23	3
אלפי, א. (2011). נלחמים בויתור. [גרסה אלקטרונית]. אתר פסיכולוגיה עברית : http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2652	נלחמים בויתור	14.11.23	4
קריכלי-כץ ת, רגב ט (2021). הא השפה העברית מכשילה נשים? ממצאים מחמישה ניסויים. סוציולוגיה ישראלית, כ"ב1	חינוך ומגדר – הוראה רגישת מגדר	21.11.23	5
אברהם, י. (2011). "לפתוח את שער הזכוכית": מודל טיפולי לעבודה פרטנית עם ילדים דחויים חברתית. פסיכולוגיה עברית. אוחזר מתוך : https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2666	התמודדות עם דחיה	28.11.23	6
מרצה אורחת : גל כהן – מתחברים	התמודדות עם דחיה ואלימות	5.12.23	7
אלפי, א. (2012). מעגל, סיפור וקסם : שלוש התערבויות כיתתיות לטיפול באלימות מילולית. פסיכולוגיה עברית. מתוך https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2833	התמודדות עם בריונות	12.12.23	8
סימני מצוקה, פגיעה עצמית, דכאון, פגיעות מיניות, הפרעות אכילה, חובת דיווח	מצבי סיכון ומצוקה - זיהוי ותגובה	19.12.23	9
יצפאן, ג. איך נעזור לילדים שלנו לעורר את המוטיבציה שלהם? קווים ומחשבות. אוחזר מתוך : https://keshev.org/%d7%90%d7%99%d7%9a-%d7%a0%d7%a2%d7%96%d7%95%d7%a8-%d7%9c%d7%99%d7%9c%d7%93%d7%99%d7%9d-%d7%a9%d7%9c%d7%a0%d7%95-%d7%9c%d7%a2%d7%95%d7%a8%d7%a8-%d7%90%d7%aa-%d7%94%d7%9e%d7%95%d7%98%d7%99%d7%91%d7%a6/	הפרעת קשב – מרצה אורחת גבי דני זיורנו, מנהלת אגף לקוויות למידה בשפיר	26.12.23	10
סגל, ש. ושמעוני, ש. (2000) תרומתו האפשרית של המורה בהפחתת חרדת בחינות. מתוך : <i>חרדת בחינות</i> .	התמודדות עם בחינות	2.1.24	11
אלפי, א. (2011). לאן נוליד את העלבון? הנחיית מורים בנושא התמודדות עם מצבי פגיעה ועלבון . פסיכולוגיה עברית. אוחזר מתוך https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2541	התמודדות עם עלבונות	9.1.24	12

סילבוס קורס: התמודדות חינוכית עם גזענות

קורס מרוכז בחופשת הסמסטר

שם המרצה: ד"ר רועי זילברברג

מספר קורס:

זמן הקורס: ימים א'-ה' 18-22/2/24

שעות קבלה:

רציונל הקורס, והקשר לרציונל ההכשרה:

גזענות היא תופעה מורכבת וטעונה. היא עולה לכותרות במקרים קיצוניים, אך מתקיימת גם באופן יום-יומי, לעיתים מוסווה, ויש לה השלכות קשות על חייהם של ילדים ומבוגרים כמו גם על אופיים של החברה בכלל והמרחב החינוכי בפרט. הקורס נועד להעניק לסטודנטיות ולסטודנטים עומק תיאורטי ופרקטי להתמודדות חינוכית עם גזענות, הדרה ואפליה בכיתה. הציר הנושאי מתחיל בטרמינולוגיה, עובר להצגת הקשרים חברתיים ופוליטיים בחינוך, נוגע באסטרטגיות חינוכיות וכלים פדגוגיים בהם ניתן לעשות שימוש במאבק החינוכי בגזענות וכן דן בזהות האישית והמקצועית של המורה ותפקידו בחברה.

היבטים יישומיים בקורס בהתנסות בבית הספר:

הקורס משלב תיאוריה ופרקטיקה: לצד הצגת נושאי רוחב הקשורים בתופעת הגזענות, הקורס בנוי ממפגשים סדנאיים, בהם יתקיים דיון פתוח בנושאים אלו וכן תרגול ויישום של עקרונות וכלים פדגוגיים, תוך התבססות על מקרי מבחן מהכיתה והכנת מערכי שיעור.

נושאי הקורס:

- תופעת הגזענות וביטוייה בחברה ובכיתה.
- הקשר בין תהליכים חברתיים-פוליטיים לחינוך ותפקיד.
- התמודדות עם תופעות גזעניות בכיתה ושילוב חינוך נגד גזענות בתחומי דעת שונים.

מטרות הקורס:

- היכרות עם המושג גזענות, מקורותיו והגדרותיו השונות, כהיבט ערכי-חברתי-מוסרי בעבודת המחנך/ת.
- בחינת דרכים שונות בהן עשויה הגזענות להתבטא בכיתה. זיהוי וכלים פדגוגיים להתמודדות חינוכית, תוך התייחסות לתלמידים עם צרכים שונים ורקע חברתי-תרבותי שונה.

- פיתוח מיומנות לשילוב חינוך נגד גזענות בתחומי דעת שונים, בהתאם להנחת היסוד במתווה אריאב - "מורה הוא קודם כל מורה-מחנך ואחר כך מורה למקצוע מסוים", ולמתווה ודמני-ענבר החדש.

דרישות הקורס והרכב ציון:

- נוכחות והשתתפות פעילה.
- קריאת מאמרי החובה וביצוע מטלות הקורס.
- הגשת מטלה מסכמת, הכוללת הצגת נושא שנלמד במהלך הקורס בעבודה קבוצתית במסגרת אירוע "שולחנות עגולים" שיתקיים לסיום הקורס.
- ההערכה בקורס תבצע על בסיס המטלה המסכמת (80%), ועל בסיס נוכחות (10%), קריאה והשתתפות (10%).

פירוט המפגשים:

יום 1 - יום א' 18.2.24 9:00-15:30

1. מהי גזענות? תפיסות שונות של גזענות וחוויות אישיות
תפיסות שונות של גזענות ומפגש עם גזענות דרך חוויות וסיפורים אישיים
גזענות והגזעה - הבנת הקשר בין מקרי גזענות שונים.
2. גזענות סמויה ופרקטיקות של הכחשה
פרקטיקות של התכחשות למציאות של אפליה וגזענות

יום 2 - יום ב' 19.2.24 9:00-15:30

3. "הכיתה כמיקרוקוסמוס"
עקרונות הדידקטיקה ההתנהגותית וכלים פדגוגיים של חינוך נגד גזענות
4. מהו חינוך בעיניי?
תפיסות שונות של תפקיד המורה/המחנך
5. גזענות ממסדית ומערכת החינוך

יום 3 - יום ג' 20.2.24 9:00-15:30

6. כשהאחר הנפקד נכנס לכיתה
התמודדות עם גזענות ואמירות קיצוניות בשיח הכיתתי בזמני משבר
7. איך מקיימים דיונים בנושאים שנויים במחלוקת?
דילמות, טיפים וכלים לניהול דיונים בנושאים קונפליקטואליים עם תלמידים/ות
8. ניתוח מקרי מבחן מהכיתה וסימולציות

יום 4 - יום ד' 21.2.24 9:00-14:00

9. תוכנית הלימודים הסמויה וטכניקות פדגוגיות לשינוי חברתי
קריאה משותפת במאמר "X=Y" הוראת מתמטיקה כהזדמנות לחינוך לערך השוויון" / גליה
זלמנסון לוי.
דוגמאות מחומרי הלימוד.
10. שילוב בתחומי דעת שונים
הכנת מערכי שיעור שיביאו לידי ביטוי עקרונות של חינוך נגד גזענות
11. עבודה בקבוצות על מטלת הסיום

יום 5 – מפגש מסכם 11:00-12:30

מפגש מסכם: "שולחנות עגולים" להצגת מטלות הסיום

ביבליוגרפיה:

(המאמרים המסומנים בכוכבית הם חובת קריאה)

* שנהב, ' (2015). [מהי גזענות? מאהי העنصرية](#) , בתוך נ' ריבלין (עורכת), [שיעור לחיים: חינוך נגד גזענות מהגן ועד התיכון](#). תל אביב: האגודה לזכויות האזרח בישראל. * (חובת קריאה)

Glenn Jordan and Chris Weedon, [Cultural Politics: Class, Gender, Race and The Postmodern World](#), Wiley-Blackwell, 1995. Ch. 9, "Marking Difference, Asserting Power: the Cultural Politics of Racism".

Bob Mullaly: [Challenging Oppression and Confronting Privilege](#), Oxford University Press 2010, "Oppression at the Personal Level" pp. 51-70.

מכתבי אחמד חיג'אזי, הוצאת נווה שלום (2008)

* וקסלר, מ' (2015). ["הכיתה כמיקרוקוסמוס: התמודדות עם אמירות והתנהגויות גזעניות בתוך הכיתה"](#) [الصف كعالم مُصغَر: مواجهة التصرفات والتفوهات العنصرية في الحيز الصفّي](#), בתוך נ' ריבלין (עורכת), [שיעור לחיים: חינוך נגד גזענות מהגן ועד התיכון](#). תל אביב: האגודה לזכויות האזרח בישראל. * (חובת קריאה)

* וקסלר, מ' (2015). ["כשהאחר הנפקד נכנס לכיתה: עוד על התמודדות עם גזענות בזירה הכיתתית"](#)
[עندما يدخل الآخر الغائب الصف: المزيد عن مواجهة العنصرية في الحيز الصفّي](#), בתוך נ' ריבלין (עורכת), **שיעור לחיים: חינוך נגד גזענות מהגן ועד התיכון**. תל אביב: האגודה לזכויות האזרח בישראל. (חובת קריאה)

* זלמנסון-לוי, ג' (2015). ["X=Y הוראת מתמטיקה כהזדמנות לחינוך לערך השוויון X=Y"](#)
[تدريس الرياضيات فرصة للتربية على قيمة المساواة](#). בתוך נ' ריבלין (עורכת), **שיעור לחיים: חינוך נגד גזענות מהגן ועד התיכון**. תל אביב: האגודה לזכויות האזרח בישראל. * (חובת קריאה)

יונה, י. (2007). ["חינוך רב-תרבותי בישראל: אתגרים וקשיים"](#). בתוך: פרי, פ. (עורכת). חינוך בחברה רבת-תרבותית. ירושלים: כרמל, עמ' 39-65.

בונה, ג' (2021). [ההלפר: מדריך ארגוני למאבק בגזענות](#). היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים.

גובר, נ' (2008). הדיאלוג הפריריאני: העצמה, שחרור, אוריינות פוליטית וסולידריות חברתית. בתוך: אלוני, נ' (עורך), דיאלוגים מעצימים בחינוך ההומניסטי (196-210). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

ס. יזהר (1990). [פולמוס החינוך](#), בתוך: **שני פולמוסים: פולמוס החינוך ופולמוס הספרות**. תל אביב: זמורה ביתן.

Awayed-Bishara, M. Integrating the Teaching of English as a Foreign Language and Anti-racist Instruction (TEFL), בתוך נ' ריבלין (עורכת), **שיעור לחיים: חינוך נגד גזענות מהגן ועד התיכון**. תל אביב: האגודה לזכויות האזרח בישראל.

חסקין מימי, "הוראת ספרות כמעשה פוליטי", בתוך ניר מיכאלי (עורך), **כן בבית ספרנו: מאמרים על חינוך פוליטי**, הוצאת מופ"ת 2014.

פרקינס, דייוויד. "הערה על תוכנית הלימודים הסמויה", חינוך החשיבה, ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה, אוקטובר 1996 (עמ' 43). (חובת קריאה)

* פרוגל ש' (2014). "מעורב בעל כורחו", בתוך נ' מיכאלי (עורך), **כן בבית ספרנו: מאמרים על חינוך פוליטי**. תל אביב: מופ"ת (חובת קריאה)

כהן א. (בדפוס), "דיסוננס ככלי חינוכי להתמודדות עם עמדות גזעניות". האגודה לזכויות האזרח.

Roxana Ng, ["A Woman out of Control: Deconstructing Sexism and Racism in the University"](#), [CANADIAN JOURNAL OF EDUCATION](#) 18:3, 1993, pp. 189-205.

ח'מאסי, נ. (2010). [משאב' התודעה - מעמד התרבות, השפה והזהות הערבית במדינת הרוב היהודי](#), ירושלים: עמותת סיכוי.

סילבוס קורס: יחסי מורות-הורים

שם המרצה: עידית פסט

מספר קורס:

זמן הקורס: 11-15.02.2024 (קורס מרוכז), בשעות הבאות:

יום ראשון 9:30 ועד 14:30

יום שני 10:00 ועד 15:00

יום שלישי 10:00 ועד 15:00

יום רביעי 9:30 ועד 14:30

יום חמישי 9:30 ועד 15:30

שעות קבלה: בתיאום

רציונל הקורס, והקשר לרציונל ההכשרה.

הקורס יעסוק באחת הדילמות המרכזיות העומדות בפני אנשי חינוך וקובעי מדיניות: תפקידם של הורים במערכת החינוך והיחסים איתם. באיזו מידה יש לאפשר להורים מעורבות בהתנהלות היומיומית של בית הספר, בתהליך הלמידה, ובקביעת מדיניות? האם מעורבות הורים תורמת להישגי התלמידים? ואם כן, מעורבות מאיזה סוג? מה ההבדל בין מעורבות הורים למען ילדם לבין מעורבות הורים קולקטיבית? מה עושים כשיש קונפליקטים בין בית הספר להורים? כיצד מורות ומנהלות מתנהלות מול מעורבות הורים ותופסות אותה? וכיצד דפוסים של אי-שוויון חברתי פועלים בקשר בין בית הספר להורים? הקורס יידון בשאלות אלה לאור תפיסת ההכשרה בחוג לפדגוגיה ולמידה של מורות.ים, המתמקדת בחקר הפרקטיקה תוך התמודדות עם בעיות וסוגיות שנמצאות בליבת המעשה החינוכי. לצורך כך נבחן את נושא היחסים בין הורים למערכת החינוך לאור הניסיון שלכן והניסיון של המורות המלוות שלכן, בליווי חומרים אקדמיים, חומרי מדיניות ותרבות.

היבטים יישומיים בקורס בהתנסות בבית הספר:

הקורס נוגע באחד האתגרים המקצועיים המשמעותיים העומדים בפני מורות בישראל כיום. בהתנסות יחשפו הסטודנטים להתמודדות היומיומית של המורות עם הורים, ולאופן בו מדברים על הורים בחדר המורים ובמסדרונות בית הספר. בנוסף, במסגרת הפרקטיקום יעסקו הסטודנטים ישירות בסוגיית ההורים. הקורס יספק עולם מושגים ומסגרת חשיבה להתמודדות בבית הספר ובפרקטיקום.

נושאי הקורס:

- מעורבות הורים: למה היא חשובה ולמה מורות לא סובלות אותה?
- סוגים שונים של הורים וסוגים שונים של הון שהורים מביאים איתם.

- סוגיות ביחסים עם הורים : ערכים, ציפיות הצדדים, מיקרואגרסיות.
- רגשות המורות ביחסים עם הורים.
- תפקיד המנהלת ביחסי מורות-הורים.

מטרות הקורס:

- הסטודנטיות יכירו את המושגים הבסיסיים בספרות הסוציולוגית שמשמשים להסבר היחסים בין בית הספר להורים.
- הסטודנטיות יחשבו באופן ביקורתי על האופן בו מערכת החינוך תופסת הורים והאופן בו הורים תופסים את מערכת החינוך.
- הסטודנטיות יחקרו את הדילמות בהן הן וצוות ההוראה שמלווה אותן נתקלים ביחסים עם הורים.
- הסטודנטיות יתנסו בסימולציה של קונפליקט עם הורה.

דרישות הקורס והרכב ציון:

- נוכחות בארבעה מפגשים לפחות מתוך החמישה.
- נוכחות בסימולציה (ללא נוכחות בסימולציה לא ניתן לעבור את הקורס).
- כתיבת רלפלקציה מסמכמת על הסימולציה ביחס לחומרי הקורס (הוראות מדויקות ינתנו בהמשך).
-

פירוט המפגשים:

1. מעורבות הורים : למה היא חשובה ולמה מורות לא סובלות אותה?
2. סוגים שונים של הורים וסוגים שונים של הון שהורים מביאים איתם.
3. סוגיות ביחסים עם הורים : ערכים, ציפיות, תפיסת ההורה הראוי, מיקרואגרסיות.
4. רגשות המורות ותפקיד המנהלת ביחסים עם הורים.
5. סימולציה

ביבליוגרפיה:

- ארדריק, ל., גולדן, ד., ורברמן, ס. (2018). אימהות וניווט החינוך בבית הספר : מבט השוואתי. ביטחון סוציאלי 103 : 237-261.
- נוי, ב. (2014). של מי הילד הזה. הוצאת מופי"ת. עמודים 26-37, 43-57.

- Lareau, A. (1987). Social class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital. *Sociology of education*, 73-85.
- McCrorry Calarco, J., Horn, I. S., & Chen, G. A. (2022). “You Need to Be More Responsible”: The Myth of Meritocracy and Teachers’ Accounts of Homework Inequalities. *Educational Research*
- interactions. *Teaching* Lasky, S. (2000). The cultural and emotional politics of teacher–parent and Teacher Education, 16(8), 843-860.
- Addi-Racah, A., & Ainhoren, R. (2009). School governance and teachers' attitudes to parents' involvement in schools. *Teaching and Teacher Education*, 25(6), 805-813